

Secretarieel jaarverslag Cuypersgenootschap 2017

Dit jaarverslag is een gecombineerd verslag over het jaar 2017 van de Vereniging en Stichting Cuypersgenootschap. Zowel vereniging als stichting zijn twee afzonderlijke organen die gezien hun doelstelling en werkzaamheden nauw met elkaar zijn verbonden. Beide organen hebben afzonderlijke statuten.

Ledenwerving/toekomst Cuypersgenootschap

Naar aanleiding van een bijeenkomst “De kerk in het midden; Hoe je met verhalen kerkelijk erfgoed helpt” in de Sint Laurentiuskerk van Alkmaar op 12 mei 2016, zijn er contacten ontstaan met platform “If then is now”. Zij kunnen ons helpen om via de sociale media ons ledenaantal weer op peil te brengen. Op voorstel van ons erelid Bernadette van Hellenberg Hubar en Menno Heling van If then is now is in februari 2017 een bijeenkomst met het bestuur gehouden over de uitgangspunten gebruik internet en sociale media. Dit heeft geresulteerd dat aan Bernadette en Menno opdracht is gegeven om een probleemanalyse ledenwerving met suggesties voor transitie uit te voeren waarin fondsen in kaart worden gebracht. In 2018 is de analyse gereedgekomen.

Ledenadministratie

Op 31 december 2017 waren er 319 leden. Dat is één lid meer dan op 31 december 2016. De aanmelding van nieuwe leden heeft gecompenseerd met de opzeggingen. Daarnaast is nog steeds een zorgelijke ontwikkeling dat een groot aantal leden gemaand moeten worden omdat hun contributie niet tijdig is voldaan.

Bestuurssamenstelling

Op 31 december 2017 bestaan de besturen van de Vereniging Cuypersgenootschap en Stichting Cuypersgenootschap uit: prof. dr. Vladimir Stissi (voorzitter), Leo Dubbelaar (secretaris), drs. Jan Dekkers (penningmeester), David Mulder (voorzitter werkgroep Amsterdam, 2^e secretaris en redacteur jaarboek en Cuypersbulletin) en mr. Marcel Richter.

De ledenadministratie wordt gedaan door Marc Stegeman. Hij maakt geen deel uit van het bestuur van vereniging en stichting.

De behoudsacties in Amsterdam en directe omgeving worden geleid door een actieve werkgroep die door een aparte voorzitter (David Mulder) en secretaris (Edzard Lisser) wordt gecoördineerd. Het bestuur blijft verantwoordelijk voor de activiteiten van de werkgroep. De meeste acties zijn in eerdere jaren gestart en in 2017 voortgezet of afgerond, te weten:

-Het verzoek van de werkgroep (2016) om de *winkels Ferdinand Bolstraat 28-30* aan te wijzen tot gemeentelijk monument is definitief afgewezen. Namens het bestuur is bezwaar aangetekend tegen het besluit, dat echter door de bezwaarschriftencommissie gehandhaafd is.

-In samenwerking met erfgoedvereniging Bond Heemschut is actie gevoerd voor herplaatsing van de beroemde glas-in-loodramen van kunstenaar Matthieu Wiegman uit de gesloopte *Valeriuskliniek aan het Valeriusplein*. Na onderzoek bleek een groot deel van het hoofdram verloren gegaan te zijn. Het restant wordt na restauratie herplaatst in de nieuwbouw. Het kleinere nevenraam keert eveneens terug.

-*Van Goolcomplex, Amsterdam Noord*: met niet-aflatende ijver heeft de werkgroep zich sterk gemaakt voor plaatsing van het woningcomplex op de gemeentelijke monumentenlijst. Eind 2017

leek het erop dat het stadsdeel hier eindelijk werk van gaat maken.

-Eerste Jacob van Campenstraat 60-64: dreigende sloop van de pui van nummer 62. Hiertegen is een bezwaarschrift ingediend.

De behoudsacties elders in het land, met uitzondering van de gemeente Alphen aan den Rijn, worden geleid en gecoördineerd door de secretaris, bijgestaan door actief vrijwilliger Norman Vervat. Dankzij de inzet van Norman kunnen we een groot aantal behoudsacties voor bedreigd erfgoed oppakken.

Huisvesting secretariaat

In 2016 is het secretariaat van de vereniging en stichting gevestigd in Zoetermeer, het woonadres van de secretaris. Het postadres (postbus 575, 6800 AN Arnhem) zal vanwege de zeer hoge kosten per 1 april 2018 worden opgeheven. Het woonadres van de secretaris wordt dan ook het postadres van vereniging en stichting. Statutair is de vereniging het Cuypersgenootschap gevestigd in Ohé en Laak, gemeente Maasgouw. De Stichting Cuypersgenootschap is statutair gevestigd in Linne, gemeente Maasgouw.

Voorjaarsexcursie

Op 16 mei 2017 werd de voorjaarsexcursie gehouden in Twente met als uitvalsbasis Oldenzaal. Vanaf het NS-station Hengelo werd eerst een bezoek gebracht aan rijksmonument Buitenplaats De Hulst, gebouwd in 1916 door architect Karel Muller. Door de bewoner zijn we hartelijk ontvangen en mochten we in de huiskamer en keuken kijken. In het tuinhuis werden we voorzien van koffie met een lekkere Twentse lekkernij. Vervolgens werd in Oldenzaal de inmiddels gesloten Drieëenheidskerk (1929-1930, Wolter te Riele) bezocht met deskundige uitleg van Herman Wesselink. Voor de kerk is door het Cuypersgenootschap de gemeentelijke monumentenstatus aangevraagd. In restaurant Christoffel's werd de lunch en Algemene Ledenvergadering gehouden. Na de lunch werd de Oldenzaalse Plechelmusbasiliek bezocht waarbij de restauratie van Jos. Cuypers centraal staat. Door Lies Koster werd deskundige uitleg gegeven. Via de Losserse Steenfabriek De Werklust dat helaas niet bezocht kon worden is een bezoek gebracht aan het rijksmonument Textiel fabriek Van Heek te Losser. In het ketelhuis is tegenwoordig een kringloopwinkel gevestigd. Op de terugweg naar Hengelo is een omweg gemaakt naar de experimentele woonwijk Kasbah van architect Piet Blom uit 1971-1973. Via het vervallen Badhuis en Tuindorp 't-Lansink is de excursie weer bij Hengelo NS geëindigd. 31 mensen hebben aan de excursie deelgenomen. Dank aan Lies Koster voor het organiseren van de geslaagde excursie.

Najaarsexcursie

Op 28 oktober 2017 werd de najaarsexcursie gehouden in Rotterdam. Vanaf Rotterdam CS ging de bus naar de Remonstrantse kerk aan het Museumpark. Het interieur van de kerk (1895-1897, H. Evers & J.P. Stok Wzn.) is sinds de bouw nauwelijks gewijzigd. Vervolgens werd een bezoek gebracht aan de Justus van Effenblok in de wijk Spangen. Het onlangs gerestaureerde woonblok (1922, Michiel Brinkman) is een mijlpaal in de Nederlandse volkshuisvestingsbouw. De lunch werd gehouden in het voormalige Scheepvaart- en transportcollege aan de Willem Buytewechstraat 45, een prachtig voorbeeld van naoorlogse architectuur.

Na de lunch werd de HH. Laurentius- en Elisabethkathedraal aan de Mathenesserlaan bezocht. Door Bernadette van Hellenberg Hubar en Jojanneke Post is een toelichting gegeven aan o.m. de uitmonstering van de kalot van de apsis dat in 1929 werd gemaakt door Kees Dunselman en nu weer in oude luister wordt hersteld. Door een ongelukkige val in de kathedraal van een van de deelnemers aan de excursie is de aangekondigde Algemene Ledenvergadering niet doorgegaan. Met Jan Verhaar, die bij de val zijn heup brak, gaat het na het verblijf in het ziekenhuis goed.

Tot slot is er een wandeling door het oude Delfshaven o.l.v. Lydia Lansink gemaakt waar een bezoek kon worden gebracht aan herbestemde De Fabriek (vh. Roeloffs' textielstomerij en -ververij) aan de Mathenesserdijk en enkele bijzondere gebouwen in het historische Delfshaven. De excursie is geëindigd bij Rotterdam CS. 40 deelnemers hebben aan de excursie deelgenomen. Dank aan Lydia Lansink en Norman Vervat voor het organiseren van de geslaagde excursie in de

havenstad.

Excursie Werkgroep Amsterdam

Op 5 mei 2017 werd een excursie georganiseerd naar de Evangelisch-Lutherse Maarten Lutherkerk, Dintelstraat 134 te Amsterdam, die naar aanleiding van het verzoek daartoe door het Cuypersgenootschap, is aangewezen als gemeentelijk monument. Dominee Andreas Wöhle leidde ons gedurende een uur rond door de kerk en de nevenruimten. Na het bezoek aan de kerk is onder leiding van Jasmin Sporer het Amstelhofcomplex ten zuiden van de President Kennedylaan uitgebreid bekeken. Het complex Airey-woningen van architect J.F. Berghoef uit 1952 is onlangs eveneens op de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst.

Publicaties

In het verslagjaar zijn vier Cuypersbulletins verschenen met dank aan redacteur David Mulder. De bulletins zullen binnenkort worden geplaatst op de website. Er is geen jaarboek verschenen.

Algemene ledenvergaderingen

Op 16 mei 2017 werd de Algemene Ledenvergadering gehouden in restaurant Christoffel's, Deurningerstraat 27 te Oldenzaal. In de vergadering werd o.m. de jaarrekening 2016 vastgesteld.

De op 28 oktober 2017 aangekondigde Algemene Ledenvergadering dat in de Rotterdamse HH. Laurentius- en Elisabethkathedraal zou worden gehouden, is vanwege het ongeluk met Jan Verhaar geannuleerd. De begroting 2018 zal formeel in de vergadering van 21 april 2018 worden vastgesteld.

Financiën

Voor het financieel jaarverslag 2017 wordt verwezen naar het verslag van de penningmeester, dat op de website wordt geplaatst.

Website/sociale media

Een groot aantal gegevens op de website zijn verouderd en een aantal zaken ontbreken nog. Door gebrek aan mankracht is er nog geen begin gemaakt aan de aangekondigde actualisering van de site. Verder wordt nog nagedacht over de inzet van de sociale media. Er is wel een aparte twitteraccount "Cuypersgenoten", waar korte tweets worden geplaatst. Naar aanleiding van een bijeenkomst "De kerk in het midden; Hoe je met verhalen kerkelijk erfgoed helpt" in de Sint Laurentiuskerk van Alkmaar op 12 mei 2016, zijn er contacten ontstaan met platform "If then is now". Er zijn gesprekken over het opnemen van onze website en het kerkenproject RK-kerken 1853-1970 als onderdeel van het platform. Deze gesprekken zijn in 2017 voortgezet. Verder kunnen zij ons helpen om via de sociale media ons genootschap te promoten, met name onder de jongeren.

Deelname in werk- klankbordgroepen

In het verenigingsjaar heeft het genootschap deelgenomen in gemeentelijke werk- en klankbordgroepen en commissies voor bijvoorbeeld uitbreiding van gemeentelijke monumentenlijsten, monumenten- c.q. erfgoedbeleid. In de gemeenten Amsterdam, Hilversum, Bloemendaal, Alphen aan den Rijn, Katwijk, Leiden, Wassenaar, Voorschoten, Rotterdam, Tilburg, Almelo en Zutphen zijn door het Cuypersgenootschap vertegenwoordigers namens het bestuur afgevaardigd.

Behoudsacties

De meeste behoudsacties zijn georganiseerd in samenwerking met diverse lokale behoudsorganisaties en erfgoedvereniging Bond Heemschut. Een overzicht en beschrijving van de acties staan aangegeven op een aparte bijlage, die op de website wordt geplaatst als onderdeel van het verslag. Op de website staat een compleet overzicht van de lopende behoudsacties.

Dieptepunten

Dieptepunten in 2017 zijn onder meer de verminking van de RK-kerk te Halfweg (gem.

Haarlemmerliede) dat gehalveerd werd.

De mislukte poging om de verwaarloosde Villa de Pasch in Wassenaar van architect Wegerif te bevorderen van beeldbepalend naar een gemeentelijk monument door een rechtelijke uitspraak. Plannen voor hoogbouw op het beschermde Hengelose Badhuis dat door de plaatselijke monumentencommissie is goedgekeurd.

Gemeenteraad van Son en Breugel besluit tot sloop Petruskerk van Son.

Mislukte procedure bij de rechtbank om toch monumenten in Leusden te beschermen zonder toestemming van de eigenaar.

Doordat de gemeente Leeuwarden onze monumentenaanvraag niet op de juiste afdeling heeft gezet en de aanvraag zoekraakte, kon het belangrijke 19^e-eeuwse interieur van de Nederlands-hervormde kerk van Irnsum/Jirnsum niet behouden blijven omdat een maand eerder een bouwaanvraag waarin het kerkgebouw wordt getransformeerd tot woonhuis in behandeling was genomen.

Station NS Bovenkarspel-Grootebroek wordt toch geen monument omdat de gemeente Stede Broec na herhaaldelijk aandringen van de rechtbank haar aanwijsbeleid kon motiveren.

Het door sloop bedreigde Calandlyceum te Rotterdam wordt definitief geen monument.

Het vm. Raadhuis van Kropholler te Wanssum kan helaas niet gehandhaafd blijven vanwege waterveiligheid.

Sloop van de IJsselcentrale Harculo bij Zwolle (m.u.v. dienstengebouw) na vergeefse pogingen tot bescherming.

Gemeenteraad van Delft besluit tot transformatie van de Pastoor van Arskerk waardoor de kerk zijn monumentale waarde verliest.

Het Stadskantoor van Tilburg wordt niet beschermd, wel blijft het monumentale karakter behouden.

Gemeente Alphen aan den Rijn besluit tot sloop van de Salvatorikerkerk en maakt een valse start van het nieuwe erfgoedbeleid.

Het belangrijke neogotische interieur van de Paterskerk te Eindhoven wordt gewijzigd i.v.m. inrichting tot Ceremoniehuis van een uitvaartmaatschappij waarbij het hoogaltaar wordt verplaatst.

Door de zienswijzen van Cuypersgenootschap en Heemschut worden preekstoel en orgel niet verwijderd en blijven de uitgebouwde biechtstoelen behouden.

Hoogtepunten

Hoogtepunten in 2017 zijn onder meer dat het NS-station te Den Helder van sloop is gered,

Het raadhuis van Waalre is na geruchtmakende brand in oude luister hersteld.

Villa Allegonda te Katwijk aan Zee is gerestaureerd waarbij de toevoegingen uit de jaren '50 zijn verwijderd.

De volgende panden zijn beschermd als gemeentelijk monument: Zoölogisch laboratorium te Haren (Gn), De Herv. Kerk de Irnsum/Jirnsum (redding van het monumentale interieur kwam te laat), Wederopbouwpannen Enschede (na rechtelijke uitspraak), de zgn. Muur van Mussert in Lunteren (gem. monumentenstatus is opgestart na sloopmelding), de RK-Sint Jozefkerk te Heelsum, Wederopbouwpannen te Utrecht, 4 objecten in Rhenen waaronder de Gedachteniskerk H. Cunera, Houten chalet-woning Nieuwe 's-Gravelandseweg 75 te Bussum, RK-Sint-Urbanuskerk met pastorie te Duivendrecht, Fabriek Allan & Co./Remise RET te Rotterdam (opstallen zijn verplaatst naar Goes), Koni-kantoorpand te Oud-Beijerland (afvoer van monumentenlijst ongedaan gemaakt), Sint-Antonius van Paduakerk te Waalwijk (alleen glaswand; er loopt een bezwaarprocedure omdat niet de hele kerk is beschermd).

De Christus Koningkerk te Heerlen-Vrieheide wordt een rijksmonument.

Een aantal onderdelen van het interieur van het rijksmonument Heuvelring 100 te Tilburg blijft behouden nadat zienswijzen zijn ingediend tegen de omgevingsvergunning.

Het erfgoedbeleid van Meppel (Erfgoedverordening), Utrecht (wederopbouwpannen) Ouder-Amstel, Alkmaar (gemeentelijke monumentenlijst Schermer), Teylingen (bescherming beeldbepalende panden) en Gorinchem (start gemeentelijke monumentenlijst) zijn in positieve zin bijgesteld.

Beschermingsvoorstellen

Gemeentelijke bescherming is aangevraagd voor de volgende panden: RK-Sint Nicolaaskerk te Haren (Gn), RK-Antonius Abtkerk te Malden, Herv. Kerk te Ochten, Beeld Jan van Nassau op het

Domplein te Utrecht, 191 woningen Griffensteijn te Zeist (voorgenomen afvoer als gemeentelijk monument), Kolonel Palmkazerne te Bussum, Rietveldhuizen te Reeuwijk-Brug, Chr. Opleidingsschool met gymzaal te Katwijk aan Zee, Rijksmonument Watertoren te Naaldwijk (zienswijzen tegen hoogbouw aan de toren), 3 monumenten in Willemstad en Klundert en 5 panden in Kerkrade. Op dit moment is nog niet duidelijk of deze beschermingsvoorstellen door de gemeenten worden gehonoreerd.

Ingebrekestellingen/heffen dwangsommen bij niet tijdig beslissen.

Per 1 oktober 2009 is er een paragraaf opgenomen in de Algemene Wet Bestuursrecht waardoor het mogelijk is voor belanghebbenden om bij niet-tijdig beslissen, een bestuursorgaan in gebreke te stellen en uiteindelijk een dwangsom van maximaal € 1260,-- te kunnen verbeuren.

In 2017 zijn 16 gemeenten in gebreke gesteld. Voor een aantal gemeenten is op verzoek uitstel verleend. 2 gemeenten hebben de ingebrekestelling niet geaccepteerd en het bezwaar dat is ingediend is ongegrond verklaard. Op 8 gemeenten zijn dwangsommen verbeurd verklaard.

Zoetermeer, 1 mei 2018. Leo Dubbelaar, secretaris